

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 15 marca 2023 r.

BADK.DPK.133.10.2023 MK

P10-08/23	Data wpływu petycji 18 stycznia 2023 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 14 marca 2023 r.

SAMORZĄD GMINNY
TEMAT
FINANSOWANIE MŁODZIEŻOWYCH RAD GMIN
I GMINNYCH RAD SENIORÓW

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Krzysztof Śnioszek.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany art. 5b i art. 5c ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, celem zapewnienia w budżecie gminy środków finansowych na realizację zadań młodzieżowej rady gminy i gminnej rady seniorów.

UZASADNIENIE WNOSZACEGO PETYCJE:

Autor petycji proponuje, aby uzupełnić przepisy ustawy o samorządzie gminnym o:

- art. 5b ust. 16 „Rada gminy zapewnia w budżecie gminy środki finansowe na realizację zadań młodzieżowej rady gminy”;
- art. 5c ust. 8 „Rada gminy zapewnia w budżecie gminy środki finansowe na realizację zadań gminnej rady seniorów”.

W uzasadnieniu wnoszący petycję podniósł argument, że „dotychczasowa praktyka i doświadczenia tych rad wskazują, że ich pozycja i znaczenie w lokalnych społecznościach są marginalizowane, a wpływ na sprawy, którymi się zajmują, często iluzoryczny.”

Postulat w sprawie zapewnienia młodzieżowym radom gmin oraz gminnym radom seniorów środków finansowych w budżetach gmin podnoszony jest od dłuższego czasu przez członków tych rad oraz niektórych samorządowców.

Zdaniem autora petycji, dodanie postulowanych zapisów pozwoli na rozwiązanie opisanego problemu, zwiększy partycypację społeczną i aktywne uczestnictwo obywateli w podejmowaniu decyzji związanych z funkcjonowaniem lokalnych społeczności.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559) w art. 5b stanowi, że gmina podejmuje działania na rzecz wspierania i upowszechniania idei samorządowej wśród mieszkańców gminy, w szczególności wśród młodzieży, angażując ją w sprawy dla niej istotne.

Rada gminy może wyrazić zgodę na utworzenie **młodzieżowej rady gminy** (art. 5b ust. 2) z własnej inicjatywy lub na wniosek: wójta lub podmiotów reprezentujących zainteresowane środowiska, w szczególności:

- organizacji pozarządowych lub podmiotów określonych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, działających na terenie danej gminy,
- samorządu uczniowskiego lub samorządu studenckiego z terenu danej gminy.

Wniosek jest rozpatrywany przez radę gminy w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące

od dnia jego złożenia. W przypadku odrzucenia wniosku, kolejny może być złożony przez ten sam podmiot nie wcześniej niż po 6 miesiącach od odrzucenia poprzedniego wniosku.

Młodzieżowa rada gminy ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny.

Do zadań młodzieżowej rady gminy (art. 5b ust. 8) należy w szczególności:

- 1) opiniowanie projektów uchwał dotyczących młodzieży;
- 2) udział w opracowaniu dokumentów strategicznych gminy na rzecz młodzieży;
- 3) monitorowanie realizacji dokumentów strategicznych gminy na rzecz młodzieży;
- 4) podejmowanie działań na rzecz młodzieży, w szczególności w zakresie edukacji

obywatelskiej, na zasadach określonych przez radę gminy.

Młodzieżowa rada gminy może (art. 5b ust. 6-7):

- zgłosić do uprawnionych podmiotów wnioski o podjęcie inicjatywy uchwałodawczej.

Tryb działania określa statut gminy lub uchwała rady gminy;

- kierować zapytania lub wnioski w formie uchwały, która powinna zawierać krótkie przedstawienie stanu faktycznego będącego jej przedmiotem oraz wynikające z niej pytania.

Wójt lub osoba przez niego wyznaczona są obowiązani udzielić odpowiedzi na piśmie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania uchwały;

- współuczestniczyć w działaniach związanych z tworzeniem i realizacją rządowych dokumentów strategicznych dotyczących polityki młodzieżowej.

Rada gminy, tworząc młodzieżową radę gminy (art. 5b ust. 10) nadaje jej statut określający zasady jej działania, tryb i kryteria wyboru członków oraz zasady wygaśnięcia mandatu i odwołania członka rady. Podmioty określone w ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy, mogą przedstawiać opinie w zakresie projektu statutu.

Członkowi młodzieżowej rady gminy biorącemu udział w posiedzeniach organu lub w zorganizowanym wydarzeniu, na którym reprezentuje on młodzieżową radę gminy, (w przypadku niepełnoletniego członka – także jego rodzicowi lub opiekunowi prawnemu), zwraca się na jego wniosek, koszty przejazdu na terenie kraju. Podstawą zwrotu kosztów są dokumenty, w szczególności rachunki, faktury lub bilety potwierdzające poniesione wydatki lub informacje o kosztach poniesionych w związku z przejazdem samochodem. Szczegółowe zasady finansowania oraz delegowania przedstawicieli młodzieżowej rady gminy na zorganizowane wydarzenia reguluje statut (art. 5b ust. 11).

Młodzieżowa rada gminy może posiadać opiekuna. Statut rady może określać wymagania, które musi spełniać opiekun, zakres jego obowiązków oraz zasady jego odwoływania. Wyboru opiekuna dokonuje rada gminy spośród kandydatów wskazanych

przez młodzieżową radę gminy.

Obsługę administracyjno-biurową młodzieżowej rady gminy zapewnia urząd gminy, a jej koszty pokrywa urząd gminy (art. 5b ust. 12-15).

Gminna rada seniorów, może być utworzona (art. 5c ust. 2) przez radę gminy, z własnej inicjatywy lub na wniosek zainteresowanych środowisk.

Rada ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny. Składa się z przedstawicieli: osób starszych oraz podmiotów działających na rzecz takich osób, w tym organizacji pozarządowych i podmiotów prowadzących uniwersytety trzeciego wieku (art. 5c ust. 3-4).

Rada gminy, powołując gminną radę seniorów, nadaje jej statut określający tryb wyboru jej członków i zasady działania, dążąc do wykorzystania potencjału działających organizacji osób starszych oraz podmiotów działających na rzecz osób starszych, a także zapewnienia sprawnego sposobu wyboru członków gminnej rady seniorów (art. 5c ust. 5).

Rada gminy może w statucie jednostki pomocniczej (art. 5c ust. 6) upoważnić ją do utworzenia rady seniorów jednostki pomocniczej. Przepisy ust. 3-5 stosuje się odpowiednio.

Gminna rada seniorów może zgłosić do uprawnionych podmiotów wnioski o podjęcie inicjatywy uchwałodawczej. Tryb zgłaszania wniosku o podjęcie inicjatywy uchwałodawczej określa statut gminy (art. 5c ust. 7).

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Europejska Karty Uczestnictwa Młodych Ludzi w Życiu Lokalnym i Regionalnym w art. 67 stanowi: „Ażeby działać efektywnie, struktury instytucjonalne dla uczestnictwa młodzieży (czy to formalne czy nieformalne) wymagają zasiłków i poparcia. Z tego powodu, władze lokalne i regionalne powinny udostępnić takim strukturom lokum, pomoc finansową i poparcie materialne niezbędne dla zapewnienia ich funkcjonowania sprawnego i efektywnego. Zapewnienie takich środków przez władze nie wyklucza poszukiwania przez te struktury dodatkowego wsparcia finansowego i materialnego z innych źródeł, takich jak prywatne fundacje i firmy”.

Senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 989) wpłynął do Sejmu 3 grudnia 2020 r.

Projekt powstał na bazie petycji P9-28/19 i P9-28/19-2. Autorzy petycji wnosili o wprowadzenie jednolitych norm regulujących charakter prawny rad seniorów, tryb ich tworzenia przez organy stanowiące oraz ramowe podstawy działania powiatowych i wojewódzkich rad. Podkreślali potrzebę dofinansowania przez jednostki samorządu terytorialnego działalności rad seniorów oraz objęcie ich członków ubezpieczeniem od

odpowiedzialności cywilnej lub dowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym.

Senat 3 grudnia 2020 r. podjął uchwałę o wniesieniu do Sejmu projektu ustawy (druki senackie nr 216, 2616S i 216X).

W Sejmie **9 marca 2021 r.** projekt (druk sejmowy nr 989) został skierowany do I czytania do Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej. **23 lipca 2021 r.** wpłynęło stanowisko Rady Ministrów do projektu, zarekomendowano kontynuowanie prac nad projektem ustawy, jednocześnie zalecono uwzględnienie następujących zastrzeżeń:

– organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego bez zgody zarządu tej jednostki nie może wprowadzić w projekcie uchwały budżetowej zmian powodujących zmniejszenie jej dochodów lub zwiększenie wydatków i jednocześnie zwiększenie deficytu budżetu jednostki. Zatem wydatki na działalność rad powinny być pokrywane z wydatków urzędów gmin, starostw oraz urzędów marszałkowskich;

– kluczowe w kwestiach powoływania rad seniorów na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego powinny być stanowiska korporacji reprezentujących poszczególne rodzaje jednostek samorządu terytorialnego;

– warto zastanowić się nad ujednoczeniem rozwiązań legislacyjnych dotyczących funkcjonowania młodzieżowych rad i rad seniorów.

Proces legislacyjny w Sejmie nie został zakończony.

Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy o samorządzie gminnym (druk sejmowy nr 925) wpłynął do Sejmu 19 stycznia 2021 r. Projektowana ustawa była reakcją sejmowej Komisji do Spraw Petycji na petycję Nr BKSP-145-510/19, wniesioną przez Radę Seniorów Miasta i Gminy Czerniejewo, którą Komisja VIII kadencji Sejmu uznała za zasadną. Zamiarem ustawodawcy było stworzenie radom gmin – które utworzyły gminną radę seniorów lub upoważniły jednostki pomocnicze do utworzenia rady seniorów jednostki pomocniczej – możliwości dokonywania zwrotu kosztów podróży członkom takich rad, jeżeli podróż odbywać się będzie pomiędzy różnymi miejscowościami i będzie wiązała się z wykonywaniem obowiązków członka rady seniorów.

Projekt **10 lutego 2021 r.** skierowano do I czytania do Komisji Polityki Senioralnej oraz Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej.

Do 15.03.2023 r. proces legislacyjny w Sejmie nie został zakończony.

INFORMACJE DODATKOWE:

Od 2001 r. ustawa o samorządzie gminnym umożliwia powoływanie jako organów konsultacyjnych – młodzieżowych rad gmin, w których skład wchodzi młodzież do lat 18.

Od 2013 r. ustawodawca w tym samym akcie prawnym stworzył możliwość powoływania nowego ciała o charakterze doradczym reprezentującego środowiska osób starszych – gminną radę seniorów.

Działalność młodzieżowych rad gmin ma służyć upowszechnianiu idei samorządowej wśród mieszkańców gminy, a zwłaszcza młodzieży. Z kolei, gminne rady seniorów służą aktywizacji obywatelskiej osób starszych w społeczności lokalnej.

Obie Rady mają charakter konsultacyjny, a zakres konsultowanych spraw nie może wykraczać poza katalog zadań gminy.

Ustawa o samorządzie gminnym przewiduje możliwość pokrywania przez gminy kosztów obsługi administracyjno-biurowej młodzieżowych rad gmin. Jak wynika z praktyki stosowania ustawy, finansowanie młodzieżowych rad gmin odbywa się w bardzo różnych formach, często przy wykorzystaniu instytucji tzw. *budżetu partycypacyjnego*, w ramach którego część środków przeznaczona jest na realizowanie wniosków zgłaszanych przez młodzież do lat 18.

Z kolei, gminne rady seniorów od kilku lat podnoszą problem braku wsparcia finansowego przez gminy, apelują do organów państwowych o pomoc. Aktywni społecznie seniorzy wnoszą o nowelizację ustawy o samorządzie gminnym, celem stworzenia instrumentów prawnych, dla pokrywania niektórych wydatków ponoszonych przez rady np. kosztów podróży (wzorem rozwiązań dotyczących członków młodzieżowych rad gmin). Choć są to koszty o znikomej wysokości w skali budżetu jednostki samorządowej, to obecnie nie ma podstaw prawnych do ich pokrywania.

OPRACOWAŁA

Marzena Krysiak

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz